

# Som un trencadís

per GEMMA MARFANY

**V**iure en una ciutat com Barcelona on hi ha tantes obres de Gaudí fa que no sempre t'adonis del valor únic que té una de les seves tècniques preferides, el trencadís. L'art de Gaudí, personal i imaginatiu, s'inspirava en elements vegetals i animals. La innovadora tècnica del trencadís, un dels seus segells més personals, li permetia decorar cromàticament aquestes formes corbades que imiten la natura. És clar que el mosaic fet de petites peces o tesselles ja havia sigut usat en l'antiguitat per decorar terres i parets, sempre superfícies planes, però en aquells mosaics totes les peces eren uniformes i intentaven difuminar l'aportació de cada peça per tal de crear la il·lusió òptica d'uniformitat i continuïtat del conjunt. Em recorda el puntillisme, que, de lluny, permet veure el conjunt en lloc de cada petita pinzellada, el que a la nostra era digital anomenem pixelització. Però el trencadís genera l'efecte contrari: cada peça és diferent i aporta harmonia trencant la uniformitat, colors vius al costat d'altres de neutres; peces grans trencades atzarosament, que guanyen un nou significat en la composició. Diuen que Gaudí va veure un dia les peces de ceràmica trencades d'una obra, agrupades per llençar-les a la brossa, i va pensar a reciclar-les i donar-les una nova vida. Qui sap si entre les peces va entreveure un dragó o la màscara d'un guerrer d'altres èpoques? El trencadís va ser incorporat a moltes de les seves obres emblemàtiques i ara és un símbol més de l'època modernista i de Barcelona, un símbol amb nom propi.

Nosaltres també som un trencadís. Més ben dit, el nostre manual d'instruccions, el DNA, és un trencadís. Sovint pensem que tot el que tenim és una possessió, però el nostre DNA és una herència. Meitat de pare i meitat de mare, i ells alhora, meitat dels nostres avis i aquests, la meitat de cada besavi, i així podríem anar pujant per la nostra escala genealògica, cada avantpassat heretant la meitat del DNA dels seus progenitors. Semblen números fàcils, oi? Però cal considerar que quan passem als nostres fills la meitat del nostre DNA no els transmetem les mateixes meitats que hem heretat, sinó que transmetem una meitat combinada d'una manera diferent de com l'hem rebuda. I és així com el nostre DNA és un trencadís, amb fragments més grans, d'altres més petits, una composició harmònica de diferents colors i textures, d'ancestres perduts en la nebulosa dels temps, fragments d'una besàvia siciliana descen-



Josep Lluís Iniesta

## «Tots hem heretat seqüències de DNA d'antics ancestres oblidats»

dent d'una colònia fenícia vora els fragments d'un rebesavi descendent dels bàrbars del nord; fragments més petits d'un ancestre neandertal al costat de fragments més grans d'humans moderns que van migrar més recentment d'Àfrica, tot donant forma i significat, conformant la nostra informació genètica.

És clar que jo tinc peces del trencadís que comparteixo amb vosaltres, diferents peces amb cadascú, perquè els humans que poblem actualment la Terra fa relativament poc temps que ens hem separat. Per exemple, dels que em llegiu que podeu beure llet sense problemes i sou tolerants a la lactosa, segurament amb molts de vosaltres comparteixo un mateix fragment del trencadís, ja que hi ha ben poques mutacions que confereixin persistència de l'expressió de la lactasa en l'etapa adulta. D'igual forma, els que tenim el grup sanguini B, tots tenim la mateixa peça del trencadís, i així us aniria dient diferents peces del trencadís que puc compartir amb vosaltres, i moltes d'altres que no tinc, però que potser vosaltres compartiu.

No em digueu que no és poètic pensar que el nostre DNA està fet a trossets! Tots hem heretat seqüències de DNA d'antics ancestres oblidats, que no han mort del tot perquè petits fragments del seu DNA tenen una nova vida dins nostre. Talment com un trencadís. ☺

**GEMMA MARFANY.** Professora de Genètica de la Universitat de Barcelona i cap d'unitat del CIBERER.